

**ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА
РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СТРАЛДЖА ЗА ПЕРИОДА 2007-
2013 Г.**

„ВЕЛДЕР КОНСУЛТ“ ООД

София, 2014

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение	5
2. Методически подход	6
2.1. Цел и задачи на последващата оценка	6
2.2. Прилагани методи на изследване	6
2.3. Последователност на действията	7
2.4. Представяне на последващата оценка	7
2.5. Критерии за оценка	8
3. Анализ и оценка на факторите за социално-икономическото и инфраструктурно развитие на община Стралджа в периода 2007-2013 г.	9
3.1. Промени в икономическата среда	9
3.2. Изменения в ресурсната среда	9
3.3. Промени в институционалната среда	9
4. Анализ на изпълнението на приоритетите и целите на общинския план за развитие на община Стралджа за периода 2007-2013 година	10
4.1. Приоритет 1: Създаване условия за развитие на традиционно и алтернативно земеделие и обвързването му с преработвателната промишленост и подпомагане на малкия и средния бизнес. Създаване на предпоставки за привличане на външни инвестиции.	10
4.1.1. Цел 1: Развитие и модернизация на съществуващата бизнес мрежа.....	10
4.1.2. Цел 2: Привличане на инвестиции.....	11
4.1.3. Цел 3: Развитие на модерно селско стопанство и обвързването му с хранително-вкусовата промишленост	12
4.1.4. Цел 4: Подпомагане на МСП.....	13
4.1.5. Изводи за изпълнението на целите и мерките по Приоритет 1	14
4.2. Приоритет 2: Задоволяване потребностите на населението от образование, здравни и социални услуги, културна дейност и спорт.....	14
4.2.1. Цел 1: Подобряване състоянието на социалната инфраструктура	14
4.2.2. Цел 2: Повишаване качеството на образованието, квалификацията и преквалификацията на човешките ресурси и ограничаване на безработицата.....	15
4.2.3. Цел 3: Съхраняване и популяризиране на културно-историческото наследство и задоволяване на културните потребности	15
4.2.4. Цел 4: Утвърждаване и развитие на младежки дейности, спорт и отдих	16
4.2.5. Изводи за изпълнението на целите и мерките по Приоритет 2	16
4.3. Приоритет 3: Подобряване състоянието на техническата инфраструктура и околната среда	17
4.3.1. Цел 1: Изграждане, възстановяване и модернизиране на елементите на техническата инфраструктура.....	17
4.3.2. Цел 2: Програмно, инфраструктурно и технологично осигуряване на опазването и подобряването на околната среда	17
4.3.3. Изводи за изпълнението на целите и мерките по Приоритет 3	18
4.4. Приоритет 4: Подобряване имиджа на общината, укрепване на административния капацитет и активизиране ролята на гражданското общество....	18

4.4.1. Цел 1: Увеличаване капацитета на местната администрация за планиране, програмиране и управление дейностите за постигане на балансирано и устойчиво развитие на общината	18
4.4.2. Цел 2: Активизиране ролята на гражданското общество, ред и сигурност	19
4.4.3. Изводи за изпълнението на целите и мерките по Приоритет4	19
5. Изводи и препоръки, отчитани при АКТУАЛИЗАЦИЯТА на ОПР за периода 2014-2020 година	19
5.1. Основни изводи.....	19
5.2. Препоръки, отнасящи се до приемствеността между целите, приоритетите и мерките на плановете за развитие на община Стралджа за двата последователни програмни периода	20
6. Заключение, произтичащо от последващата оценка на ОПР Стралджа 2007-2013.....	21

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АЗ	Агенция по заетост
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейските структурни и инвестиционни фондове
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
МБ	Материална база
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НСИ	Национален статистически институт
ОП	Оперативна програма
ОПР	Общински план за развитие
ОУПО	Общ устройствен план на община
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПЧП	Публично-частно партньорство
ТГС	Програма за трансгранично сътрудничество
УВЗ	Учебно-възпитателни заведения

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата „Последваща оценка (ПО) на изпълнението на целите на ОПР на община Стралджа за периода 2007-2012 г.“ се извършва в изпълнението договор №Д-741/12.12.2014 г. с предмет „Извършване на последваща оценка на Общински план за развитие на община Стралджа за периода 2007-2013 г.“

Съгласно действащата нормативна уредба в сферата на планирането на регионалното развитие и провежданата в България регионална политика, последващата оценка е част от инструментариума за наблюдение и оценка на общинските планове за развитие. Оценката е регламентирана в чл.34, ал.1 от Закона за регионално развитие и се извършва в период не по-късно от една година след изтичане на срока на действие на общинските планове за развитие и включва:

- оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
- оценка на общото въздействие;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Последващата оценка представлява последен (след предварителната и междинната оценки) и цялостен анализ на постигнатото изпълнение на общинския план за развитие. На тази база дава препоръки към бъдещите актуализации на общинския план за новия програмен период – 2014-2020 година.

Изготвянето на последващата оценка се базира на годишните доклади по изпълнението на ОПР на община Стралджа, актуалното социално-икономическо състояние и изводите направени в разработения общински план за периода 2014-2020 година.

Съдържанието на документа следва нормативните изисквания, регламентирани в ЗРР и съвременните практики за извършване на мониторинг и контрол на местни политики. Настоящата последваща оценка има следната структура:

- Въведение, нормативна обосновка за необходимостта от разработката;
- Описание на Методическия подход, който очертава целите и задачите на последващата оценка. Прилаганите методи на изследване и технологична последователност на действията;
- Анализ и оценка на факторите за социално-икономическото и инфраструктурно развитие на община Стралджа в програмния период 2007-2013. Взети са предвид настъпилите промени в икономическата, ресурсната и институционалната среда;
- Анализ на изпълнението на приоритетите и целите на Общинския план за развитие на община Стралджа (2007-2013), заключения по анализа и представяне на ефектите от изпълнението им;
- Основни изводи и препоръки за разработване на актуализациите на ОПР за следващия планов период, осигуряващи приемственост между общинските планове за развитие, разработени в двата времеви хоризонта – 2007-2013 и 2014-2020 г.

2. МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОД

Към момента на разработване на последващата оценка в действащата нормативна уредба липсва утвърдена методика за изработване на подобен вид документи на национално, регионално и местно ниво. Затова екипът е разработил и прилага собствена методика. Тя е съобразена с методическите указания за разработване на междинни и предварителни оценки и с натрупания опит в областта на осъществяването на наблюдение и оценка на стратегически планови документи в периода 2007-2013 година.

Използваният методическият подход включва следните компоненти: определяне на предназначението на документа, очертаване на структурата (основни раздели) на оценката, формулиране на цели и задачи, описание на прилагани методи на проучванията, следване на технологична последователност (стъпки) на действията по изработване на оценката и представяне на резултатите.

2.1. Цел и задачи на последващата оценка

Цел

Да се направи комплексен и структуриран преглед на процеса и резултатите от реализацията на стратегията на плана и да се оцени изпълнението му в контекста на постигнатото развитие на община Стралджа.

Задачи за изпълнение в последващата оценка

- Анализ на настоящия социално-икономически контекст на общината;
- Определяне последователността на заложените мерки и начина на тяхното реално прилагане;
- Определяне на въздействието или степента на постигане на целите;
- Определяне на резултатите или ефектите от прилагането на мерките;
- Формулиране на препоръки по структурата и съдържанието на бъдещия ОНР на община Стралджа.

Предмет на анализа

- Общото въздействие на общинския план върху социално-икономическото развитие;
- Ефектите от използване на финансовия и ресурсния потенциал за постигане на целите и приоритетите на ОНР на община Стралджа.

2.2. Прилагани методи на изследване

Методите приложени в изпълнение на целта и задачите по оценката са:

- **Документален** - Анализ на съществуващи документи – стратегически и нормативни, които имат отношение към реализацията на ОНР;

Документите са разгледани и анализирани в аспекта на влияние върху местните политики – съвместимост с принципите, правилата и стандартите за планиране на регионалното развитие, залежали в националното законодателство за; влияние на промените върху социално-икономическия профил на общината за наблюдавания период след 2007 г. Направен е общ преглед на актуалната

осигуреност на общината със стратегически документи – съответствие и обвързаност с целите на настоящия планов и програмен период.

- **Аналитичен и синтезен** (анализ на съществуващата информация и синтез на постигнатите резултати и цели).

При анализа и оценката на документите се разглеждат: тяхната актуалност, достоверност, източник на информацията, изчерпателност и съответствие с методическите указания. Извършена е оценка на изпълнението на ОПР и преглед на всички съпътстващи документи на община, които съвместно с ОПР допринасят за изпълнението на ОПР. Анализирани са извършените инвестиции на територията на общината на базата на проектите (изпълнени и в процес на изпълнение), източниците на финансиране, ефекта и устойчивостта от тези инвестиции. Направен е синтез на отчетените резултати от изпълнението на общинския план за развитие.

Събирането и обработването на информацията е извършено чрез интернет, работа с документи и др. подходи.

- **Експертен**

При изготвянето на ПО е приложен подход на комбиниране на външна експертна оценка и консултиране със заинтересованите страни.

2.3. Последователност на действията

С оглед постигане на целите на последващата оценка, в прилагания методически подход за нейното изработване, е възприета следната технологична последователност на действията:

- Анализ на документалната основа
- Подбор и анализ на подходящи, достоверни източници на информация;
- Анализ на степента на изпълнение на заложените дейности и мерки по плана;
- Изводи за степента на изпълнение;
- Проследяване и изпълнение на зададените индикатори по плана;
- Формулиране на препоръки, които се отнасят за подобряване на планирането (актуализация на ОПР) за плановия период 2014-2020 г.

2.4. Представяне на последващата оценка

Резултатите от извършената последваща оценка се представят под формата на доклад за изпълнението на общинския план за развитие на община Стралджа за периода 2007 – 2013 г. Документът дава информация и препоръки за при извършването на евентуални актуализации на ОПР за следващия планов период – 2014-2020 г.

Съществуващи стратегически документи, използвани при подготвяне на оценката

- Общински план за развитие на община Стралджа за периода 2007-2013 година (актуализиран 2010 г.);
- Общински план за развитие на община Стралджа за периода 2014-2020 година.

Източници на информация

- Общински план за развитие на община Стралджа за периода 2007-2013 година;
- Доклад за изпълнение на Общински план за развитие 2007-2013;
- Отчет за развитието на община Стралджа през мандат 2011-2015 година (направен през 2013 година);
- Текуща статистика на НСИ (ТСБ-Ямбол);
- Информационна система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН);
- Методическите указания на МРРБ за актуализация на действащите стратегии и планове за регионално и местно развитие – 2009 г.;
- Интернет страници и портали: Община Стралджа, НСИ, АЗ, ОПОС, ОПАК, ОПРР, ОПРЧР, ОПРКБИ, ПРСР и други

2.5. Критерии за оценка

За постигане на обективност при разработването на настоящия документ са определени ясни критерии за оценка на извършените действия и ефектът от изпълнението на ОПР Стралджа. Използваните критерии за извършването на последващата оценка дават отговор на определени въпроси, а именно:

- **обоснованост** – целите на ОПР съответстват ли на установените социално-икономическите условия и тенденции в развитието на общината и региона;
- **ефективност** – постигнатите резултати водят ли до изпълнение на поставените цели;
- **ефикасност** – дали резултатите са постигнати чрез оптимално използване на ресурсите – човешки, финансови, материални и др., при спазване на изискванията за качество и законосъобразност;
- **устойчивост** – дали постигнатите резултати са устойчиви във времето;
- **прозрачност** – дали в хода на изпълнение на ОПР е създадена възможност за информиране на обществото чрез осигуряване на публичен достъп до информация.

3. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ФАКТОРИТЕ ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО И ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СТРАЛДЖА В ПЕРИОДА 2007-2013 Г.

Изискванията за обективност на констатациите, изводите и оценките на изпълнението на ОПР налагат да се направи кратък анализ на факторите и на видовете среди (икономическа, институционална, ресурсна и др.) в които е изпълняван общинския план. В оценявания програмен период (2007-2013 г.) са налице съществени изменения в икономическата и инвестиционната среда.

3.1. Промени в икономическата среда

Периода 2008-2013 година ще се запомни с глобалната икономическа и финансова криза, която пряко се отрази на микро- и макро равнище в България. Негативните последици от нея дадоха отражение върху развитието на всички община в България, включително и на Стралджа. Това от своя страна се отразява върху общото социално-икономическо и инфраструктурно развитие и върху възможностите за използване потенциалите на територията.

Въпреки това, в средата на миналия планов период се наблюдава постепенно възстановяване на икономическата обстановка в общината, но то не е достатъчно, за да намали трайно безработицата или значително да повиши качеството на живота на местното население.

3.2. Изменения в ресурсната среда

Анализът на човешките ресурси показва силно неблагоприятна тенденция към намаляване броя на хора в общината, както и влошаващи се демографски характеристики – застаряване, образованост и т.н. Това е свързано не само с развитието на социалната, но и на икономическата сфера. По отношение на финансовия ресурс, осигуряван за реализацията на ОПР, бележи тенденция към увеличаване размерите на осигуряваните средства, дължащо се главно на отворените мерки по оперативните програми на ЕС.

3.3. Промени в институционалната среда

В разглеждания период се наблюдава положителна промяна в институционалната среда, свързана с подобряване на административния капацитет на служителите, реализацията на много тематични проекти в тази област и формиране на отделни партньорства на местно, областно, регионално и транснационално ниво.

4. АНАЛИЗ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРИОРИТЕТИТЕ И ЦЕЛИТЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СТРАЛДЖА ЗА ПЕРИОДА 2007-2013 ГОДИНА

Анализите и оценките на документите, свързани с изпълнението на ОПР на община Стралджа, предоставени от общинска администрация за извършване на последващата оценка дават възможност да бъдат направени определени констатации както за изпълнението, така и за постигнатите резултати по отделните цели и свързаните с тях мерки. За целта се прави съпоставка между заложените в ОПР приоритети, цели, мерки и действия и документите отнасящи се до неговото изпълнение.

В стратегическата част на ОПР на община Стралджа е възприет подхода на „дървото на целите“, при който всяка по-висша цел се декомпозира до достигането на конкретни действия, с които тя да бъде изпълнена. Най-високо в йерархията са поставени приоритетите – общо 4 бр.. Същите са декомпонирани в определен брой цели, както следва: за приоритет 1 – 4 цели; за приоритет 2 – 4 цели; за приоритет 3 – 2 цели; и за приоритет 4 – 2 цели. От своя страна, към всяка цел са дефинирани определен брой мерки – общо 44 бр., включващи голям брой дейности.

В съответствие с възприетия методически подход, анализа на изпълнението на ОПР на община Стралджа за периода 2007-2013 година са направени по структурата на стратегическата му част, т.е. по приоритети, цели и мерки.

4.1. Приоритет 1: Създаване условия за развитие на традиционно и алтернативно земеделие и обвързването му с преработвателната промишленост и подпомагане на малкия и средния бизнес. Създаване на предпоставки за привличане на външни инвестиции.

4.1.1. Цел 1: Развитие и модернизация на съществуващата бизнес мрежа

Констатации: Доколкото тази цел е насочена към бизнес и общината няма как пряко да влияе върху решенията на инвеститорите, освен чрез насърчаване, може да се обобщи, че в периода 2007-2014 година са предприети значителни действия по изпълнението на **мярка 1. Внедряване на съвременни технологии.** Водещите заводи на територията на общината разширяват материалната си база и осъвременяват своите технологични активи. „Керамична къща Стралджа“ ЕООД е въвела нови технологии за производство на керемиди, а „ЗПТ“ АД (Завод за поливна техника) е реализирал проект по ОП „Конкурентоспособност“ на приблизителна стойност 230 хил. лв., с който са модернизирани производствени линии посредством внедряване на нови производствени модули. В малките и средни предприятия, предимно в областта на хранително-вкусовата продукция също отчасти са предприети действия за внедряване на съвременни технологии. Пример за това е фуражен цех „Бачков“, който изцяло подновява своята линия за производство на фуражи.

По **мярка 2. Създаване на структури за обучение в предприемачески умения** са организирани обучения по изготвяне на бизнес планове, маркетинг и компютърни умения. Част от тези обучения са в рамките на проект „Традиция в бъдещето“ по програмата за ТГС между България и Турция. Изготвен и каталог съдържащ данни за всички фирми опериращи на територията на общината.

Оценка на степента на постигане на целта: С предприетите действия по тази цел може да се заключи, че целта е реализирана почти изцяло.

Препоръки: При актуализацията на общинския план за развитие за периода 2014-2020 година да бъде избягвано определянето на дейности, които изцяло са във властта на частния инвеститор и неговото финансово състояние. Така ще се избегне отчитането на неизпълнението на ОПР по независещи от Общината причини.

4.1.2. Цел 2: Привличане на инвестиции

Констатации: По **мярка 1. Създаване на междуобщински партньорства** в ОПР са заложили 3 дейности. Първата от тях – Партньорства в областта на туризма - съвместни туристически маршрути със съседни общини-Тунджа, Средец, Ямбол, е реализирана, като е спечелен проект по ОП „Регионално развитие“ на стойност 377 628 лв. Към дейност 3 може да бъде отнесен проекта за изграждане на регионално депо за твърди отпадъци, в който си партнират общините Стралджа, Тунджа, Ямбол, Сливен и Нова Загора, но той все още не е завършен.

Мярка 2 е маркетинг на икономическия потенциал на общината. По нея единствено по последната дейност има реализирани инициативи – рекламиране на общинските природни и икономически характеристики на световни и национални форуми и изложения. Все още не е изготвен маркетингов профил на общината, както и тематична уеб страница или рубрика на официалния сайт на общината. Отчасти може да се приеме, че е изпълнено частично изготвянето на маркетингов профил на общината, чрез реализацията на дейностите по цел 1, мярка 2, където е направен само икономически профил и каталог на фирмите в общината.

По отношения на **мярка 3. Създаване на благоприятни условия и подпомагане на инвеститори** са изпълнени и двете заложили дейности в ОПР – поддържане на информационна база данни и участие в инвестиционни форуми. Последното действие пряко кореспондира и с предходната мярка. В допълнение към заложените мерки регулярно общинската администрация, съвместно с Общински съвет, да предоставят земя за ползване на регистрираните земеделски производители и животновъди при определени условия.

Оценка на степента на постигане на целта: Целта е постигната частично на базата на заложените дейности в ОПР. Въпреки това статистическите данни показват плавно и постоянно нарастване на икономическите показатели в общината. Трябва да се отбележи и преизпълнението на мярка 3, което само показва потенциала, който притежава община Стралджа.

Препоръки: При актуализацията на ОПР за периода 2014-2020 година да залегнат неизпълнените в ОПР 2007-2013 г. дейности. Също така мярка 1. Създаване на междуобщински партньорства следва да разшири обхвата си и да включва и международните такива с оглед броя на проектите, които община Стралджа е реализирала по програмата за ТГС. Приоритет би следвало да са дейностите по създаване на рекламен уебсайт или страница в общинския такъв, което да постави даденостите на община Стралджа на „интернет-картата“ на света.

4.1.3. Цел 3: Развитие на модерно селско стопанство и обвързването му с хранително-вкусовата промишленост

Констатации: По **мярка 1. Предоставяне на информационни услуги и професионална квалификация на заетите в селското стопанство** са осъществени дейности съвместно с МЗХ и областната управа за организиране на работни срещи с цел запознаване земеделските производители с възможностите, от които могат да се възползват по европейските програми. Допълнително Бизнес център – Стралджа е провел 4 обучения за получаване на компютърна грамотност на млади фермери.

По **Мярка 2. Развитие на традиционно земеделие** са изпълнени заложените в ОПР дейности, включително и внедряването на нова селскостопанска техника от частни инвеститори. Последното благодарение и на спечелени проекти по ПРСР от фирма „Начало-93“-Стралджа. Според индикаторите за изпълнение на дейностите единствено не е достигнато желаното увеличени на зеленчуковите масиви.

Сериозни постижения са постигнати и по следващата **мярка номер 3. Развитие на алтернативно земеделие, билкопроизводство, тютюнопроизводство** като при нея са увеличени площите за билкови разсади и броя на пчелните кошери, които се отглеждат на територията на общината. Изградена са сушилни за билки и тютюн. Последната дейност - *Развитие на зеленчукопроизводство и цветарство на базата на геотермални води – гр. Стралджа* – е реализирана само частично, защото към момента на оценката е прекратено производството на цветя.

В рамките на **мярка 4. Изграждане на пазари и пунктове за изкупуване на селскостопанска продукция** са изградени общински пазар в гр Стралджа и към днешна дата се предприемат стъпки към изграждането на тържище за селскостопанска продукция. Също така е изпълнена дейността по изграждането/привеждането на млекосъбирателни пунктове съобразно изискванията на ЕС. Няма данни за реализацията на останалите две дейности – изграждането на пазар за животни и клинца.

Дейности извършени по **мярка 5. Създаване на условия и предпоставки за развитие на предприятия за преработка на зърнени култури и плодове и зеленчуци и популяризиране на дейността**, са организирането на годишни изложения на местни производители, както и действията по предоставяне на земя за ползване на селскостопански производители. С частни средства са обновени и предприятия за преработка на зърнени култури.

В унисон с **мярка 6. Ефективно управление на горския фонд** е изпълнен проект по ПРСР за залесява на неземеделски земи в общината. Освен това общинската администрация регулярно извършва дейности по поддържането на съществуващите горски масиви. В периода 2007-2013 година не са регистрирани пожари, които да са унищожили голяма площ горски масиви, така че може да бъде прието, че съществуващите общински гори се поддържат, както е декларирано в ОПР.

Оценка на степента на постигане на целта: В голяма степен целта е постигната. По всички мерки са изпълнени значителен обем дейности.

Препоръки: При бъдеща актуализация на ОПР 2014-2020 г. целта да бъде преформулира или да бъдат включени мерки, които действително правят връзка

между селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост. Препоръчително е мярка 1 да остане включена в ОПР, но под друга форма, например като част от социалните усилия на община за борба с безработицата.

4.1.4. Цел4: Подпомагане на МСП

Констатации: По **мярка 1. Присъединяване към националния и единен европейски пазар** общината и частния сектор са предприели действия, чрез които са имали възможност да участват в различни национални и международни борси и изложения.

Изпълнени са всички предвидени дейности по **Мярка 4. Развитие на екологични производства** като са изградени 2 бр. еко-пътеки на територията на общината и са внедрени възобновяеми източници на енергия – соларни паркове и ветрогенераторни перки в селата Зимница, Палаузово, Темарино, Недялско, Воденичане и Атолово.

Предвидените дейности по **Мярка 5. Развитие на различни форми на производствено коопериране и сътрудничество – клъстери, публично-частни партньорства** са частично изпълнени. Единствено не е реализирано предвиденото голф-игрище в с. Александрово.

По **мярка 6. Ресурсно и бизнес ориентиране на научните изследвания** няма данни за реализирани съвместни проекти между местния бизнес и научните институти, но стопаните се възползват от достиженията на науката и използват нови сортове в растениевъдството.

В връзка с **мярка 7. Развитие на информационно-консултантски услуги** са проведени множество разяснителни кампании по въпросите вълнуващи МСП и са предоставени редица консултантски услуги.

Оценка на степента на постигане на целта: Равнището на постигане на целта е много добро. Голяма част от заложените дейности са изпълнени напълно.

Препоръки: При актуализация и необходимост в новия ОПР да бъдат прецизирани мерките към тази цел. Мярка 1 може да отпадне, защото по дефиниция пазарът е отворен – националният, както и европейският, и в този смисъл фирмите, опериращи на територията на община Стралджа вече са част от него, но дали ще се възползват от това е въпрос на възможности и амбиции. Значително би се оптимизирал ОПР, ако дейностите, които се отнасят до участия в търговски изложби, борси и др. подобни форми, са обединени в една обща мярка, по възможност и част от един приоритет, защото в ОПР 2007-2013 има препокриване – в цели 2 и 4. **Мярка 2. Достъп на бизнеса до структурните фондове** следва да отпадне, тъй като общината няма как да гарантира или даде достъп на бизнеса до ЕСИФ /европейските структурни и инвестиционни фондове/, но може активно да го насърчава чрез информационни кампании и/или консултиране (дейности, които са извършени през разглеждания период). **Мярка 3. Нарастване на предприемаческата активност** също следва да бъде прецизирана с оглед на включените в нея дейности, които първо, са резултат от евентуалната предприемаческа активност и второ, не са в компетенциите на общината (освен, ако не се отнасят до общински фирми). Освен това механичното създаване на нови фирми не е единствен показател за нивото на предприемаческа активност, защото в същия период може да има и закрити фирми (поради намалена

инициатива или невъзможност на жителите). Препоръчва се **мярка 4** да бъде продължена и през новия програмен период, но да се потърси нейното по-адекватно място в „дървото на целите“, защото тя би следвало да бъде част не само от МСП, а по-скоро като една цялостна политика на икономическите субекти на територията на общината. Същото се отнася и за **мярка 5**, където като цяло има постигнат голям напредък в областта на кооперирането на собствениците на земя и общото и обработване, но той не е пряко свързан с ПЧП. Трябва да се отбележи, че голяма част от мерките в тази цел се отнасят до цялостната съвкупност от икономически субекти, а не само до МСП и при актуализация на ОПР 2014-2020 следва те да имат по-глобален характер.

4.1.5. Изводи за изпълнението на целите и мерките по Приоритет 1

Прави добро впечатление степента на постигането на целите от този приоритет, който допринася за икономическия просперитет в община Стралджа. Изпълнението, според индикаторите за постигане на дейностите, е много добро. Това говори за една реалистичност при поставените цели съобразно финансовия ресурс на общината и възможностите за привличане на допълнителен такъв.

Недостатък при безпристрастното измерване на постигането на целите е липсата на дефинирани индикатори с конкретни целеви стойности. Но от гледна точка реализацията на предвидените дейности **оценката за изпълнението на целите по приоритета е много висока.**

Ефектите от реализираните дейности са видими, но е трудно да бъде казано със сигурност колко ще бъдат дълготрайни. Въпреки това предвидените средства за реализацията на дейностите са ефективно и ефикасно изразходвани, което се дължи и на местния бизнес.

4.2. Приоритет 2: Задоволяване потребностите на населението от образование, здравни и социални услуги, културна дейност и спорт

4.2.1. Цел 1: Подобряване състоянието на социалната инфраструктура

Констатации: Почти всички дейности (34 на брой) предвидени по **мярка 1. Поддържане и обогатяване на инфраструктурата и МБ в образование и култура** са изпълнени. Частично са изпълнени и предвидените в ОПР дейности по **мярка 2. Поддържане и обогатяване на МБ на здравеопазването и социалните дейности и услуги**, въпреки че на част от тях общинската администрация няма как да влияе пряко. Частично са реализирани дейностите по **мярка 3. Ремонт, модернизация и изграждане на инфраструктура за спорт, отдих, туризъм и младежки дейности.**

Оценка на степента на постигане на целта: С оглед реализираните проекти и дейности предвидени в тази цел може да се заключи, че тя е почти постигната.

Препоръки: При бъдеща актуализация на ОПР да бъдат включени отново дейностите, които не са реализирани в периода 2007-2013 година. Да бъдат избягвани толкова конкретно записани действия, които не са в преките правомощия на общинската администрация. Например, „*оборудване със съвременна техника, апаратура и съоръжения*“ на кабинетите на личните лекари.

4.2.2. Цел 2: Повишаване качеството на образованието, квалификацията и преквалификацията на човешките ресурси и ограничаване на безработицата

Констатации: За изпълнението на **мярка 1. Подобряване на достъпа до образование и повишаване на неговото качество** са реализирани практики за целодневна организация на учебно-възпитателния процес като са осигурени необходимия брой възпитатели за това. Наред с това на учениците се раздават безплатно учебници, ако покриват определени условия. Привлечени са и парични потоци по линия на европейското финансиране.

По **мярка 2. Професионална квалификация и преквалификация в сферата на обществените услуги** регулярно директорите на УВЗ отделят средства за обучение на педагогическия и административен персонал, съобразно потребностите. Останалите дейности предвидени в мярката не са изпълнени в рамките на ОПР, но към момента на оценката са някои от тях са в процес на изпълнение.

Във връзка с прилагането на **мярка 3. Намаляване нивото на безработица и подпомагане интегрирането на уязвимите групи** са разкрити множество работни места по различни национални и регионални програми за заетост, които са осигурили работа на над 1500 души в общината. За интеграцията на уязвимите групи са изпълнени проекти с европейски средства и такива привлечени от донорски организации. Мога да бъдат отличени проектите: „Помощ в дома“; „Подкрепа за заетост“; „Готови за училище 2014-2015 г.“. По **мярка 4. Подобряване на физическото здраве и здравословен начин на живот** са проведени лекции и беседи по семейно планиране сред ромското население, осигурени са задължителните имунизации за деца и възрастни. В допълнение са реализирани и допълнителни прегледи по специфични проблеми като ракови заболявания, ХИВ/СПИН и туберкулоза.

Оценка на степента на постигане на целта: Взимайки предвид обстоятелството, че резултатите от постигането на целта предполагат един дълъг период от време за проявяване, може да се каже, че на този етап степента на изпълнение е много добра.

Препоръки: Част от изпълнените дейности, осъществени във връзка с тази цел, имат периодично повтарящ се характер. Отчитайки техния успех, те следва да бъдат продължени и в новия общински план за развитие. При актуализацията на ОПР 2014-2020 г. препоръчваме да се прецизират дейностите, за да могат да бъдат различни от съответните мерки, към които принадлежат. Пример за това са дейностите предвидените в **мярка 2. Професионална квалификация и преквалификация в сферата на обществените услуги**, където „повишаването на компютърната грамотност...” следва да е резултат от конкретна дейност – обучение, курсове или др.

4.2.3. Цел 3: Съхраняване и популяризиране на културно-историческото наследство и задоволяване на културните потребности

Констатации: По **мярка 1. Издирване, популяризиране и развитие на културните традиции** са реализирани множество дейности, които да подпомогнат постигането на целта. Издадени са 2 нови книги за историята и бита на община Стралджа, разработени са рекламни материали, загатващи историческия потенциал

на общината, а местните власти, културни и образователни институции, чрез техните състави, регулярно взимат участия и организират международни фолклорни събития. Също така е създаден исторически музей в гр. Стралджа.

Изпълнените дейности по **мярка 2. Задоволяване на културните потребности** са свързани с изпълнението на проект „Глобални библиотеки“, чрез който библиотеката на НЧ „Просвета“ е оборудвана с компютри и съвременен софтуер, улесняващ достъпа до глобални художествени, научни и информационни ресурси. Фондът на библиотеката също е обогатен с над 6000 книги, което е преизпълнение на заложения индикатор от 5000 бр. Реализиран е проект „Стралджа и Сулоглу – пътуване отвъд границите“ по програмата за ТГС България-Турция.

Оценка на степента на постигане на целта: Според дейностите и мерките предвидени в ОПР за постигането на тази цел тя е изпълнена.

Препоръки: Темата за културното наследство следва да бъде продължена и през следващия програмен период. При актуализацията на ОПР 2014-2020 трябва да се име предвид премахването на понятието „културно-историческо наследство“ от закона за културното наследство в България и да се използва само актуална терминология. Общината би имала възможност да подчертае важността на историческите си дадености като декларира в ОПР действия свързани с проучване, експониране и социализиране на материални културни ценности.

4.2.4. Цел 4: Утвърждаване и развитие на младежки дейности, спорт и отдих

Констатации: За постигането на целта в ОПР е предвидена само **една мярка – Утвърждаване на физическо развитие и здравословен начин на живот на подрастващите и младите хора чрез спорт**. Всички дейности по нея са изпълнени. За това допринася и реализираният проект „Стралджа и Сулоглу – пътуване отвъд границите“ по програмата за ТГС между България и Турция.

Оценка на степента на постигане на целта: Целта е постигнат напълно.

Препоръки: При актуализация на ОПР 2014-2020 година следва да бъдат включени повече дейности, които не са част от ежегодната или постоянна спортна политика на общината. Добавянето на допълнителни мерки, които имат не спортен характер ще допринесе за по-пълното обхващане на младежите, които не са почитатели на спорта или не могат да го практикуват.

4.2.5. Изводи за изпълнението на целите и мерките по Приоритет 2

Целите поставени в рамките на тази приоритетна за развитието на общината област са почти постигнати. От това може да заключим, че и **степента на изпълнението на всички тях е отлична**.

Ефектите от реализацията на целите пряко оказват влияние върху всички социални групи, без някоя от тях да бъде дискриминирана. Общото заключение е, че вложените средства по дейностите на този приоритет са вложени ефективно и ефикасно.

И тук недостатък е липсата на базови и целеви стойности на индикатори за въздействие, които обективно да измерват резултата от поставените и реализирани цели.

4.3. Приоритет 3: Подобряване състоянието на техническата инфраструктура и околната среда

4.3.1. Цел 1: Изграждане, възстановяване и модернизиране на елементите на техническата инфраструктура

Констатации: Мерките, подчинени на тази цел, обхващат пътната инфраструктура, улиците в населените места, енергийната, водоснабдителната и канализационната, съобщителната инфраструктури и плановата обезпеченост на общината. По всички от тях се отчетени изпълнени дейности. За изпълнението им са използвани средства от държавния бюджет, програмите на ЕС и местния бюджет.

Оценка на степента на постигане на целта: Според наличните данни предоставени за оценяване целта е в значителна степен постигната.

Препоръки: В бъдещи актуализации на ОПР следва да се вземе действаща в момента класификация на пътищата в България, по която четвъртокласни пътища не съществуват, а те са част от общинската пътна мрежа. Също така, неизпълнените дейности в ОПР 2007-2013 година да бъдат отново включени в общинския план за програмния период 2014-2020 г., доколкото те пряко касаят текущото състояние на инфраструктурите в общината. **Мярка 6. Разработване на териториално устройствена схема на общината** и предвидените в нея действия следва да бъдат предвидени в ОПР съгласно приетата в момента терминология. Например „общ градоустройствен план“ не съществува вече като понятие в правния мир и следва да се употребява приетото „общ устройствен план“. Препоръчително е да се заложи дейност за разработване на общ устройствен план за цялата община /ОУПО/, а не само на отделни населени места, още повече че общината към момента има изготвено задание за разработването на ОУПО.

4.3.2. Цел 2: Програмно, инфраструктурно и технологично осигуряване на опазването и подобряването на околната среда

Констатации: По мярка 1. Разработване и изпълнение на планове и програми в сферата на опазването на околната среда са изпълнение всички предвидени в ОПР дейности или са във финален етап реализация. Изпълнението на **мярка 2. Въвеждане на система за ефективно управление на отпадъците** също се характеризира с голям процент изпълнение дейности. Значително изпълнението има и по предварително поставените дейности в рамките **на мярка 4. Опазване и разширяване на зелената система на общината**. Амбициозната **мярка 5 - транснационално сътрудничество в сферата на опазване на околната среда**, също е реализирана чрез изпълнението на проекти по програма за ТГС между България и Турция.

Трябва да бъде отчетено липсата на достатъчно реализирани дейности по **мярка 3. Опазване и подобряване параметрите на околната среда чрез прилагане на технически, технологични мерки и проучвания**.

Оценка на степента на постигане на целта: Целта в голяма степен е постигната.

Препоръки: Препоръчва се в общинския план за новия програмен период отново да бъдат заложени нереализираните дейности от мярка 3. При определянето на индикаторите за изпълнение на дейността, ако се възприемат отново такива, следва те да бъдат правилно прецизирани, така че да може обективно да се прецени доколко е изпълнена дейността, а не резултата да се дължи на други фактори.

4.3.3. Изводи за изпълнението на целите и мерките по Приоритет3

Наблюдава се значителен напредък по поставените цели, но липсата на финанси е основна пречка за реализацията на предвидените мерки. Това е един от приоритетите с най-слаба степен на постигнати резултати, което отчасти се дължи и на изключителното богатство от дейности предвидените в него, без някои от тях да бъдат зададени като приоритетни.

И тук съществен недостатък е липсата на индикатори, които да измерват целите, но дори и без тях е видимо, че голяма част от дейностите не са изпълнение, особено тези за техническа и пътна инфраструктура (цел 1).

4.4. Приоритет 4: Подобряване имиджа на общината, укрепване на административния капацитет и активизиране ролята на гражданското общество

4.4.1. Цел 1: Увеличаване капацитета на местната администрация за планиране, програмиране и управление дейностите за постигане на балансирано и устойчиво развитие на общината

Констатации: Във връзка с прилагането на **мярка 1. Укрепване на административния капацитет** общински служители ежегодно са командировани, за да присъстват на национални и международни изложения и форуми по различни тематики. Тази мярка има пряка връзка и със следващата – **номер 2. Подобряване на административното обслужване на граждани и бизнес среди**. За тяхната реализация местната администрация е спечелила няколко проекта по ОП „Административен капацитет“ – „Надграждащо обучение – Община Стралджа“, „Експерт=квалифициран служител“, „Компетентна администрация – гарант за добро управление“, „Община Стралджа – за ефективна структура и подобрена дейност в полза на гражданите и бизнеса“. Разработен е нов сайт на общината, в който могат да се извършват електронни услуги в полза на гражданите и бизнеса, а самата администрация е преминала на ISO:9001:2008 сертификат за управление на качеството. В изпълнение на **мярка 3. Подобряване техническата и информационна безопасност на администрацията** са закупени нови компютри и периферни устройства, подобрена е интернет-свързаността между отделните кметства и са закупени специализирани софтуерни продукти, касаещи правните въпроси, ГИС и други.

Оценка на степента на постигане на целта: В рамките на ОПР степента на постигане на целта е отлична.

Препоръки: На базата на натрупания опит в сферата на привличането на средства по програмите не ЕС, при актуализацията на новия ОПР следва да бъдат заложени възможно най-много дейности, които могат да получат безвъзмездно или частично финансиране.

4.4.2. Цел 2: Активизиране ролята на гражданското общество, ред и сигурност

Констатации: Предвидените дейности по **мярка 1. Създаване и укрепване на партньорство на местната власт с неправителствените организации, бизнес средите и цялата местна общност** са почти изпълнени, като голяма част от тях включват регулярни действия от общинската администрация, възприети като политика на управление в Стралджа. Същото се отнася и за дейностите по останалите две мерки – мярка 2. Сигурност на обществото и мярка 3. Повишаване прозрачността в работата на Общински съвет и администрацията, като там изпълнението е на 100%.

Оценка на степента на постигане на целта: Определената цел е напълно постигната.

Препоръки: При актуализацията на ОПР следва да се запази възприетия от местните власти подход, който обективно преценява ситуацията и залага реализируеми дейности и проекти.

4.4.3. Изводи за изпълнението на целите и мерките по Приоритет4

Планираните цели и мерки в голямата си част са изпълнени, което позволява и този приоритет да бъде отчетен като почти постигнат. На голяма част от дейностите индикаторите за реализация са постигнати, а на някои и надхвърлени. Въпреки това и тук отсъстват индикатори за въздействие, определени към целите, които да позволят по-точното им отчитане.

Ефектите обаче са недвусмислени – спечелени проекти по ОПАК, чрез които са обучени административни служители, спестени общински средства, издаден сертификат ISO9001:2008, частично внедрено електронно управление и други. Може да се обобщи, че средствата вложени в дейностите по този приоритет са ефикасно и ефективно изразходвани.

5. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ, ОТЧИТАНИ ПРИ АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ОПР ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 ГОДИНА

5.1. Основни изводи

Основните изводи, съдържащи се в последващата оценка имат за цел да характеризират провежданата местна политика по реализацията на ОПР. Очертават се слабите и положителните моменти от процеса на изпълнение на общинския план, които да бъдат ползвани както при реализацията на ОПР 2014-2020, така и при неговата актуализация.

Изводите, които са направени в резултат от последващата оценка могат да бъдат систематизирани така:

- ОПР на община Стралджа се е утвърдил като основен документ за провеждане на интегрирана местна политика;
- дефинираните в ОПР визия, приоритетите и целите са добре формулирани и отразяват спецификите на община Стралджа, отчитат наличните ресурси и потенциалите за развитие;

- в изпълнението на плана той е бил актуализиран един път през 2010 г. в стратегическата му част;
- поставените приоритети и цели кореспондират с плановите документи на областно и регионално ниво;
- от направените изводи може да се заключи, че реализацията на плана е на много добро ниво с оглед социално-икономическата обстановка, в която е бил прилаган;
- трябва да се отбележи, че всички приоритети имат голяма степен на реализацията на дейностите, изключение прави само номер 3;
- забележителен е напредъкът по мерките свързани с техническите и пътната инфраструктури – над 50% от предвидените дейности са приключили успешно;
- утвърдени са партньорства между общинските власти и бизнеса, както и с НПО;
- общинската администрация значително е повишила капацитета си в процеса на планиране, изпълнение и отчитане на предвидените проекти;
- открояващи са социалните ефекти от реализация на плана;
- наблюдават се слабости при разработването на система за мониторинг и контрол на ОПР, което рефлектира върху неговото отчитане. Липсват индикатори за въздействие и резултат, подробно разписана система за наблюдение и оценка.

5.2. Препоръки, отнасящи се до приемствеността между целите, приоритетите и мерките на планове за развитие на община Стралджа за двата последователни програмни периода

С оглед на това, че последващата оценка на общинския план за развитие за периода 2007-2013 година се прави след разработване на ОПР 2014-2020 г., има възможност да бъдат сравнени визията, целите, приоритетите и мерките на двата документа и да се провери дали новият ОПР надгражда предходния. Това ще позволи правилно да се прецени какво трябва да се промени при бъдеща негова актуализация.

Визия

Визията е дългосрочна представа за развитието на общината, което налага нейното запазване и по възможност надграждане в ОПР 2014-2020 г. с оглед настъпилите промени в икономическата, финансовата и социалната среда.

В тази смисъл новата визия на общинския план с хоризонт 2020 година прави точно това, като конкретизира част от по-общите декларираните за постигане характеристики.

Цели и приоритети

Успехите при реализацията на общинския план, действащ до 2013 година, показват правилната насока на развитие, която е поела общината. Приоритетите на общината трябва да намерят своето място в новия програмен период. В тази връзка се отчита, че приоритетите са трансформирани в стратегически цели, което е разумен подход.

А бившите цели са приоритетни области на развитие, в които са включени или трансформирани почти всички цели от стария ОПР.

Мерки

В новия план следва част от мерките да бъдат прецизирани, други да бъдат продължени, а има и такива, които не са реализирани, но са важни и следва отново да бъдат заложиени.

Резултатите от настоящата оценка показват, че това е направено.

Индикативна финансова таблица

В анализирания ОПР липсва разписана индикативна финансова таблица, която да обобщава необходимите парични потоци според техните източници. Частично може да бъде прието, че тя е имплементирана в програмата за реализация, където към всяка дейност са посочени възможни източници на финансиране и сумата за нея. Това позволява известно окрупнява на общите парични ресурси. Все пак, такава трябва да има разработена в ОПР 2014-2020 година. като се вземат предвид Методическите указания на МРРБ.

Изпълнение, актуализация, наблюдение и контрол

В общинския план се наблюдава частично разписване на тези функции. Липсват количествени параметри – индикатори за въздействие и резултат, които да бъдат обвързвани със стратегическите цели и приоритетните области за развитие. Наличието на „индикатор за постигане“ не е достатъчно, защото той само измерва крайния продукт от дадено действие, но не и дали той е дълготраен и наистина допринася за постигането на определената цел. Липсата на конкретни числови стойности е пречка за правилното и адекватно отчитане изпълнението на общинския план.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ, ПРОИЗТИЧАЩО ОТ ПОСЛЕДВАЩАТА ОЦЕНКА НА ОПР СТРАЛДЖА 2007-2013

Общинския план за развитие на община Стралджа за периода 2007-2013 година се характеризира с това, че неговата реализация и осъществена във време на неблагоприятни социални и икономически условия. Въпреки това формулираните приоритети в него продължават да бъдат актуални. За да се постигне по-добра оперативност и ефективност на ОПР той следва да бъде разработен съобразно изведените за новия програмен период насоки.

Предоставеният за оценка доклад за изпълнението на общинския план е подробно и изчерпателно разработен. В него се дава подробна информация за постигнатото по отношение провеждането на местните политики, посредством ОПР. За новия програмен период следва да се подобрят способите за събиране и отчитане на количествени и качествени индикатори, за да се постигне обективна измеримост на напредъка.

От страна на общинските власти и местната администрация съществува силна ангажираност към изпълнението на ОПР. Целите са му заложиени в управленската програма на кмета на общината. Общинската администрация е добре структурирана

и успешно се справя с привличането и управлението на средства от ЕС и националните инвестиционни програми.

Осъществяването на общинския план за развитие на община Стралджа е протекло при изключителна прозрачност и ангажираност на заинтересованите страни. Свидетелство за това са множеството публикации на официалния сайт на общината, мнението на населението за предоставяната му информация по общински проекти.

Известна слабост е липсата на годишни доклади по изпълнението на ОПР (такива не бяха предоставени за оценка), които да покажат прилагането му във времето, но цялостният доклад за изпълнението му е достатъчно изчерпателен и подробен и донякъде компенсира.

Отлично впечатление прави изпълнението на заложили дейности в плана, като резултатите от реализацията им осезаемо оказват влияние върху живота на всички жители и община Стралджа, както и върху местния бизнес. Това говори за едно разумно изразходване на наличните средства и тяхното насочване за преодоляване на социално-икономическите проблеми в общината.

Слабостите, които се наблюдават в ОПР с липсата на ясно измерими индикатори за резултат и въздействие, подробно разписана система за мониторинг и контрол, са преодоляни в новия общински план за периода 2014-2020 година.